

Apunts reforç Segones Avantguardes

Sitio: [Cursos IOC - Batxillerat](#)

Imprimido por: Invitado

Curso: Història de l'art (autoformació IOC)

Día: viernes, 11 de febrero de 2022, 19:52

Libro: Apunts reforç Segones Avantguardes

Descripción

Apunts reforç Segones Avantguardes

Tabla de contenidos

1. Context històric i cultural

2. Característiques Segones Avantguardes

3. Arquitectura

3.1. Arquitectura postmoderna

3.2. Arquitectura High Tech i d'autor

4. Escultura

5. Arts plàstiques

5.1. Expressionisme abstracte/Informalisme

5.2. Neofiguració i Pop-Art

5.3. Abstracció geomètrica, Op-Art i Minimal Art

5.4. Hiperrealisme

5.5. Art conceptual i Art povera

5.6. Postmodernitat

6. Vídeos i webs ampliació Segones Avantguardes

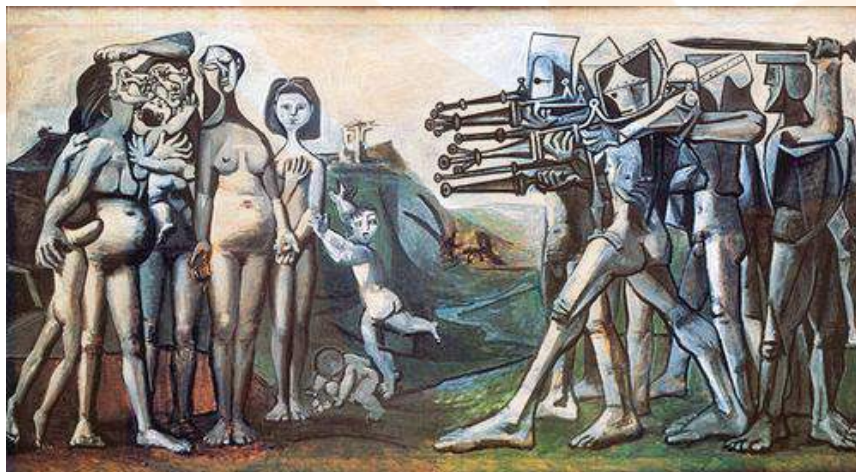

1.Context històric i cultural

Les conegudes com a Segones Avantguardes es situen en la segona meitat del segle XX: Aquest context es caracteritza per diversos aspectes. El primer d'ells i poder el més important és el context polític.

Context polític

- La segona meitat del segle XX es troba marcada en primer lloc per les **conseqüències de la Segona Guerra Mundial** (1939-1945). La descoberta dels camps de concentració de l'holocaust nazi o l'armament atòmic van fer reflexionar l'home sobre els seus límits.
- Altres **conflictes bèl·lics** que esdevenen importants en aquest període són entre d'altres: la Guerra de Corea, la guerra de Vietnam, la revolució a Cuba de Fidel Castro o la situació posterior a la mort del dictador F.Franco a Espanya.
- La situació posterior a la Segona Guerra Mundial va deixar **el món dividit en dos blocs enfrontats**:
 - Bloc capitalista:(Estats Units)
 - Bloc comunista (Unió Soviètica)
- Aquest enfrontament de caire polític, econòmic, ideològic...va desencadenar la coneguda com a **Guerra Freda** que va crear inestabilitat a la fràgil situació d'equilibri posterior a la Segona Guerra Mundial. Entorn a la dècada de 1980 va generar un cert acostament entre les dues potències. La guerra va tocar fi amb la **caiguda del Mur de Berlín** l'any 1989 i amb ella es van generar noves relacions internacional.
- Aquest nou ordre mundial va anar generant una nova situació pel que fa als diferents àmbits: economia, globalització, tecnologia, la generalització de la informació...que van anar marcant aquesta nova etapa:
 - Al 1991 es signa el tractat de Maastricht i es crea la **Unió Europea**
 - També al 1991 cal destacar la **Primera Guerra del Golf**
 - Al 2001, l'**atemptat d'Al-Qaeda, a les Torres Bessones de Nova York**, a partir del qual el món va evidenciar que el món ja no es regia per qüestions ideològiques sinó culturals. A partir d'aquest a més es generaren nous escenaris bèl·lics a Afganistan o Iraq.

Picasso. Matança a Corea (1951), oli sobre fusta. Musée Picasso, París. En l'obra hi queda palesa una dels tràgics conflictes bèl·lics d'aquesta segona meitat de segle.

Context cultural i artístic

Dins aquest context de tensió mundial, hi podem trobar alguns aspectes d'èxit en camps com el científic,el tècnic, econòmic o social:

- Millores generals en el **camp científic** sobretot en l'àmbit sanitari van generar un *boom demogràfic* a escala mundial. Aquest fet comportà el creixement de les grans ciutats i conseqüentment noves solucions urbanístiques.
- Pel que fa l'àmbit socioeconòmic destaca el sorgiment de la nova **classe mitjana** amb uns recursos suficients per accedir de manera massiva al mercat. Aquesta nova situació creà una tendència al **consumisme** que encara creix atada per les noves tecnologies com Internet en detriment del planeta.
- Sorgiment de diverses tendències per denunciar les noves situacions sorgides: moviment hippy, les revoltes del maig del 68 a París, creació de ONG, grups ecologistes, reivindicacions feministes, drets sexuals...

Pel que fa a l'àmbit artístic:

- El centre artístic es trasllada de París als Estats Units. A **Nova York**, és on a partir del moment hi destacaran les grans galeries, marxants i els compradors.

- Tot i això, com a conseqüència dels canvis a nivell econòmic mundial, es crea una nova situació on altres països (Japó, Xina, països àrabs...) desenvolupats en vies de creixement econòmic i juntament amb la globalització, han propiciat que hi hagi **més d'un epicentre artístic** a escala global.
- Pel que fa als corrents artístics, aquesta nova situació genera nous moviments innovadors, provocatius i crítics amb la comercialització de l'art. Es trenquen totes les normes i es planteja un nou concepte d'art.

2.Característiques de les Segones Avantguardes

Quan fem referència a les Segones Avantguardes i a les tendències artístiques de la segona meitat del segle XX hem de tenir present que la data de 1945 marca el límit entre aquestes i les Primeres Avantguardes. A partir d'aquest moment es distingeixen diverses tendències tals com:

- Segones Avantguardes (on hi destaquen l'informalisme, l'expressionisme abstracte així com art conceptual)
- Tendències postmodernes (neoexpressionisme, transavantguardia...)
- Tendències a partir de 1990 (moment en el que es difícil englobar les diferents tendències sorgides, més a partir del sorgiment de les noves tecnologies que inicien una nova etapa: l'era digital.)

Algunes de les característiques que marquen les Segones Avantguardes són:

- **Tendències més heterogènies** que en el període de les Primeres Avantguardes.
- Plantejaments relacionats amb la modernitat: **experimentació** amb nous materials, noves tècniques i formes...Recerca de solucions artístiques originals tot i que encara es desprenen aspectes conceptuals del període anterior.
- **Actitud rupturista** més marcada.
- **Nous suports.** El quadre de cavallet dona pas a altres suports tals com el propi cos humà o la natura.
- Valoració de l'obra a partir del seu procés de creació, no únicament pel resultat.

A partir però de la dècada dels anys 70 s'acaba la tendència artística basada en l'experimentació. Aquest fet dona pas doncs a una nova etapa: l'**era de la postmodernitat**. En aquesta nova visió artística, la innovació deixa de ser l'objectiu per passar a centrar-se i recuperar l'art d'etapes fins al punt de poder-se apropiat de certs fragments artístics passats.

A l'esquerra, **Kosuth. Una i tres cadires** (1965), fusta, fotografia i plafó imprès. Museum of Modern Art, Nova York. En ella s'hi observa el trencament del que s'havia entès per art fins al moment. A la dreta, **R. Smithson Spiral Jetty** (1970), Utah (EUA). Land Art. Durant la segona meitat del segle XX hi ha una recerca de nous suports a partir dels quals l'artista aconsegueix captar l'atenció de l'espectador.

3. Arquitectura

L'arquitectura de la segona meitat del segle XX va haver d'assolir la tasca de reconstrucció de l'Europa de la postguerra. Tot i això, també generà una nova arquitectura per la creació de ciutats de nova planta com el cas de Brasília (Brasil). L'arquitectura posterior a la Segona Guerra Mundial destacà per la gran personalitat dels seus arquitectes amb grans projectes adjudicats a partir de concursos internacionals.

Tot i que en un primer moment es mantingué el funcionalisme de l'etapa anterior, a partir de la dècada dels 70 es van començar a imposar nous plantejaments arquitectònics on la tecnologia va passar a ser un element més de la construcció.

Un altre aspecte que marcà l'arquitectura d'aquesta etapa fou l'exili dels grans arquitectes i que continuaren la seva tasca als EUA. En un primer moment els principals arquitectes van seguir els paràmetres funcionalistes de l'etapa anterior a la guerra:

- **Mies Van der Rohe:** destacà per crear una nova tipologia de gratacels a EUA amb unes façanes de vidre a mode de cortina. Un exemple n'és l'edifici Seagram a Nova York.
- **Luigi Nervi i Pio Ponti:** trencaren amb l'ortogonalitat dels gratacels amb la torre Pirelli de Milà.
- **Le Corbusier:** continuà amb projectes utòpics tot i que va començar a treballar amb línies més suaus i expressives. Projectà dos grans referents per l'arquitectura contemporània: la Unitat d'habitació de Marsella i la Capella de Nostre Dame du Haut a Ronchamp. En ambdues construccions s'hi observa el formigó vist, el mateix l'anomenà "formigó en brut" d'aquí a que aquesta nova tendència s'anomenés *Brutalisme*. Aquesta nova tendència deixava sense revestir els materials emprats en la construcció utilitzats que fins aleshores eren considerats freds i pobres: formigó, bigues, totxanes...
- **Lluís Sert:** Exiliat als EUA com a conseqüència de la Guerra Civil espanyola, exercí com a professor a les universitats de Yale i Harvard. Dissenyà la Fundació Miró de Barcelona.
- **Wright:** dissenyà el Guggenheim Museum de Nova York.

A l'esquerra, **Van der Rohe. Edifici Seagram** (1954-1958), en ell s'hi observa l'efecte de cortina de vidre que ja fou inicialment emprada al Bauhaus. A la dreta, **Le Corbusier. Notre -Dame-du-Haut** (1950-1955). Ronchamp (França).

A l'esquerra, **Wright. Interior del Guggenheim Museum** (1956-1959), Nova York. Aquest museu passà a ser un nou referent pel que fa a l'elegància de les línies, la distribució dels espais així com la llum zenital que el caracteritza. A la dreta, **Josep Lluís Sert. Fundació Miró** (1975), Barcelona. En la construcció de caire funcionalista, s'hi observen tant les línies geomètriques com la simplicitat estructural.

L'arquitectura de la segona meitat del segle XX comença a suavitzar la fredor del racionalisme a partir de l'ús de materials i noves formes. En aquesta línia hi destaca:

- **Alvar Aalto**: Representant de l'escola nòrdica d'arquitectura contemporània i en una línia més organicista, comença a allunyar-se del racionalisme amb l'ús de materials càlids contrastant amb el brutalisme. Així doncs, en les seves obres hi emprà el formigó, el ferro o el vidre juntament amb terra cuita o fusta apropant així l'obra a un caire més regional tot conjuntant modernitat i tradició.
- **Saarinen** amb la Terminal de la TWA de Nova York i **Utzon** amb l'Òpera de Sidney, protagonitzen un estil **neoexpressionista** on les línies corbes són les protagonistes de l'arquitectura. Utzon emprà en les seves obres materials com el formigó armat, el vidre, la ceràmica o l'acer.

Utzon. Òpera de Sidney (1957-1973), Sidney, una icona per a la ciutat.

A Espanya, durant el franquisme, dins les avantguardes arquitectòniques hi destaca el Grup R amb Oriol Bohigas, Josep Maria Coderech, Josep Maria Martorell, Antoni de Moragas o Josep Maria Sastres.

3.1.Arquitectura postmoderna

Enfront l'arquitectura racionalista i les noves tendències es creà una nova tendència a a dècada dels 70. L'anomenada **arquitectura postmoderna**:

- Els arquitectes fan servir elements decoratius i constructius d'etapes anteriors enfront als plantejaments proposats pel Moviment Modern.
- Aquesta tendència arrela al Japó (Grup Metabolism) hi el moviment l'encapçala **Kenzo Tange i Arata Isozaki** (deixeble).
- L'arquitectura postmoderna intenta reflectir la complexitat de l'arquitectura i la seva estètica. Aquesta tendència destacà també als EUA amb diversos arquitectes:
 - Michael **Graves**
 - Robert **Venturi**, arquitecte que encapçala els grup postmodern i que usà motlures decoratives així com elements tradicionals com l'arc en entrades principals.
 - **Aldo Rossi**: Inicialment funcionalista, durant la dècada dels 70 defensà que qualsevol tipologia arquitectònica del passat es podia modificar i adaptar a les noves necessitats del segle XX.
- A Espanya hi destacà **Ricard Bofill i Enric Miralles**.

Arata Isozaki. Palau Sant Jordi (1991), Barcelona. En l'obra s'hi aprecia la combinació dels materials tradicionals amb les noves tecnologies a través de la mirada oriental de l'artista.

3.2.Arquitectura High Tech i arquitectura d'autor

De forma paral·lela al moviment postmodern, durant les dècades dels anys 80 i 90, sorgeix un nou corrent arquitectònic: l'**arquitectura High Tech**. Aquesta tendència es caracteritza per:

- L'**exhibició dels components tecnològics** de l'edifici.
- Els arquitectes a destacar dins aquest corrent són: Santiago **Calatrava**, Norman **Foster** i Richard **Roger** que juntament amb Renzo **Piano** foren els creadors del Centre Georges Pompidou de París.

A l'esquerra, **Calatrava. Pont Lusitania** (1991). Mèrida, Badajoz. A la dreta, **Piano i Rogers. Centre Georges Pompidou** (1971-1977), París. L'edifici en la seva pròpia estructura exhibeix la tecnologia emprada per a la seva construcció.

Per altre cantó, i al mateix moment, sorgeix el **moviment deconstructivista** basat en la premissa del filòsof Jaques Derrida " *la forma és el resultat de la fantasia*".

- Dins aquest corrent hi destaca sobretot **Frank Gehry** o l'arquitecta iraniana **Zaha Hadid**.

Les noves tendències així com les necessitats de les grans ciutats crearen museus, centres comercials, estadis, hospitals...Aquestes construccions en gran part foren promogudes per l'Administració pública amb finalitats com revitalitzar zones deprimides o simplement cobrir les necessitats de la societat actual.

Gehry. Guggenheim Bilbao Museoa (1997), Bilbao. El deconstructivisme considerava que l'arquitectura era un art i com a tal l'edifici s'havia d'entendre com una escultura.

Finalment, trobem el que s'anomena **arquitectura d'autor**, en la que s'hi encabeixen els anomenats "arquitectes estrella" els quals es troben **a cavall entre l'arquitectura i l'enginyeria**. Autors que conviuran amb un nou racionalisme de línies clares i espais diàfans. Dins aquest selecte grup s'hi troben artistes ja citats com **Gehry, Calatrava o Hadid** així com d'altres tals com **Koolhaas, Pierre Meuron, Moneo o Richard Meier** i la seva arquitectura blanca. Tanmateix destaca el francès **Jean Nouvel**, amb una obra centrada en la recerca de la transparència i la il·luminació.

Jean Nouvel. Torre Agbar de Barcelona (1999-2005). Les finestres que omplen la façana de l'edifici tenen la funció d'aconseguir aprofitar al màxim la llum solar tot creant un espai interior uniformement il·luminat.

Finalment, ja entrat el segle XXI, la tecnologia és cada cop més present en l'arquitectura.

Els països emergents inverteixen en una arquitectura basada en l'espectacularitat de l'alçada dels gratacels. Així, actualment els gratacels més alts i espectaculars els trobem en països com Aràbia, Xina o Malàisia

A part de l'espectacularitat en les construccions, la tecnologia ha permès obres com el viaducte de Millau (França) o bé l'Eurotúnel que uneix Anglaterra i França per sota del canal de la Mànega.

Skidmore, Owings and Merrill (SOM). Burj Khalifa (2004-2010). Dubai (Emirats Àrabs Units). Cada cop hi ha més competència pel que fa l'alçada dels gratacels que ha passat a ser un símbol de poder econòmic. En aquest cas, el Burj Khalifa fa 828m d'alçada.

4.Escultura

Al llarg de la segona meitat del segle XX, els artistes van participar tant en escultura com en pintura; de fet es va arribar a trencar aquest binomi. Tot i això, s'han de destacar alguns artistes que van destacar concretament en aquest camp.

- **Henry Moore:**

- Fou un dels escultors més importants d'aquesta etapa.
- Simplificà la figura humana a partir de formes orgàniques jugant amb el ple i el buit.
- Té la figura femenina com a referent.
- Rep influència des de les cultures primitives al surrealisme i abstracció.
- Influencià altres artistes com: Caro, Cragg, Deacon o Kapoor.

- **Alberto Giacometti:**

- treballà l'estilització de la figura treballant les textures de les superfícies fins al punt de deformar-la.
- Recreava l'angoixa i la solitud del món.

- **Alexander Calder:**

- Posa en qüestió l'obra escultòrica com a una obra estàtica aportant moviment a les seves obres.
- Els seus mòbils creaven espai a partir del moviment de les formes geomètriques de colors plans.

- **Eduardo Chillida i Jorge de Oteiza:**

- Els dos artistes recerquen la relació entre buit i ple a partir de l'abstracció.
- No arriben a considerar-se minimalistes ja que van conservar textures i irregularitats dels materials tot apropant-se a la natura.
- Chillida treballà amb ferro forjat amb influència de Pablo Gargallo i Júlío González.

A l'esquerra, **Chillida. Elogi a l'aigua** (1986), formigó. Parc de la Creueta del Coll, Barcelona. En ella s'hi observa el joc de l'artista amb el buit i el ple tot creant una escultura multifacial. A la dreta, **Calder. Stabile-mobile**, anomenat Oshkosh (1965), plaques metàl·liques i filferro policromat. Col·lecció particular.

5.Les arts plàstiques de les Segones Avantguardes

Les primeres avantguardes com hem vist van iniciar una ruptura amb l'art tradicional tal com s'havia entès fins el moment. Les Segones Avantguardes van continuar el camí de ruptura tot seguint amb l'experimentació de la tècnica i l'estètica. Així doncs, durant la segona meitat del segle XX van sorgir una gran quantitat d'artistes que crearen noves tendències.

Durant aquest període però, aquestes tendències foren marcades en gran part per les galeries i els crítics d'art tot fixant el preu de les obres més aviat per la possibilitat de venda que pel valor artístic.

De la mateixa manera que en l'arquitectura, les arts plàstiques també van quedar marcades per l'exili dels artistes més importants als EUA. Tanmateix, els EUA fou un nucli propici per ser l'epicentre artístic degut a que certs cercles econòmics havien invertit en la compra d'art europeu. Aquest fet potencià la creació de museus d'art contemporani així com col·leccions privades i institucionals. D'aquesta manera, l'art es generalitzà i va ser possible que les obres es realitzessin en nous formats de grans dimensions.

Pollock. Número 1 (1950), oli i pintura d'esmalt sobre tela. Museum of Modern Art, Nova York. En l'obra de Pollock s'hi aprecia el trencament del que s'havia entès per art fins el moment a través de l'experimentació de noves tècniques.

5.1.Expressionisme abstracte/ Informalisme

El primer moviment a destacar dins les Segones Avantguardes és l'expressionisme abstracte, anomenat també Informalisme a Europa.

Expressionisme abstracte

L'expressionisme abstracte es caracteritzava per:

- **renunciar a la racionalitat compositiva** (o formal).
- recerca cap a l'automatisme espontani. Predomini de l'**expressió a través del traç espontani**.
- Dins l'anomenat expressionisme abstracte hi conviuen **diferents tendències** com els pintors gestuals, la pintura cal·ligràfica o la pintura espacialista.

Als EUA hi destaquen dos pintors que pertanyen al **corrent gestual**:

- **Jackson Pollock**: Fou el principal integrant d'aquest corrent. De fet, el moviment de l'expressionisme abstracte s'inicia l'any 1947 amb el seu primer *dripping*, una pintura que s'allunya del llenguatge figuratiu i fusionava l'automatisme surrealista amb l'abstracció. Fou el creador de l'**action painting**, que integrava l'artista dins l'obra i del **dripping** tècnica que es basava en el degoteig i els regalims de la pintura. Pollock pretenia integrar-se en la pintura tot donant vida a l'obra. Per aquesta raó, l'autor s'estenia a terra i a partir dels traços i esquitxos intentava expressar el seu estat d'ànim.
- **Willem de Kooning**: l'artista també es basà en traços gestuals tot i que mai va perdre del tot la figura humana angoixada en la representació de les seves obres i on es percep certa influència de Picasso.

A l'esquerra, **Jackson Pollock pintant** (1948), fotografia. En ella s'hi observa la seva tècnica de l'action painting, un element cabdal per entendre la seva obra. A la dreta, **De Kooning. Dona I** (1950-1952), oli sobre tela. Museum of Modern Art, Nova York. Tot i que l'autor es considerat dins l'expressionisme abstracte va mantenir certa figuració en les seves obres.

Altres pintors els podem incloure dins la **pintura cal·ligràfica**:

- Mark **Tobey** que quedà fascinat per la cal·ligrafia xinesa.
- Franz **Kline**, l'obra del qual destacava per grans pinzellades i l'ús restringit del blanc i el negre (tot fent referència a la cal·ligrafia oriental)

Finalment altres pintors es van decantar per una **pintura espacialista** caracteritzada per:

- absència total de violència gestual.
- Els colors s'aplicaven per capes tot creant transparències i camps de colors expressius.
- Destaquen els autors **Rothko, Newman, Ad Reinhardt i Still** (que inicien el camí al minimalisme)

Fora de tots aquests corrents interns destaca l'obra de **Motherwell** i **Gottlieb**

A l'esquerra, **Tobey. Radiació ciutadana** (1944), guaix sobre cartolina. Col·lecció privada, Zuric. Amb influència de la cal·ligrafia xinesa, l'obra és un clar exemple de la pintura cal·ligràfica. A la dreta, **Rothko. Magenta, negre, verd i taronja** (1949), oli sobre tela. Museum of Modern Art, Nova York. Exemple de pintura espacialista en la que s'observen les transparències entre els colors així com la geometria irregular dels rectangles.

Informalisme

Paral·lelament a Europa, poc abans de la finalització de la Segona Guerra Mundial, s'hi desenvolupa el que s'anomena **Informalisme**. Aquest corrent rep el nom que li atorgà Michel Tapié l'any 1951 per fer referència a la pintura abstracta dels artistes europeus entre les dècades de 1940 i 1950. Aquesta pintura es caracteritzava per :

- barrejar grans quantitats de pintura amb diversos materials per crear una obra amb relleu (sorra, vidres trencats, carbó...)
- L'obra sempre tenia d'alguna manera l'empremta de l'artista, ja fos amb la tècnica emprada (assamblage, collage, dripping...) o bé per l'elecció dels materials.
- Artistes que hi destaquen són : **Hartung, Mathieu, el grup CoBrA** (Copenhaguen, Brusel·les, Amsterdam), així com **Fontana i Dubuffet**.

A Espanya i Catalunya van sorgir dos grups:

- A Barcelona, el grup Dau al Set, dirigit per Joan **Brossa** (poeta i creador de poesia visual), amb **Antoni Tàpies, Joan Ponç, Modest Cuixart, Joan Josep Tharrats**.
- A Madrid, el grup El Paso, format entre d'altres per **Millares** (treballava amb teles de sac), i **Saura** .

A l'esquerra, **Millares. Quadre 85** (1959), oli sobre xarpellera. Col·lecció d'art contemporani de la Fundació "La Caixa", Barcelona. A la dreta, **Tàpies. Creu i R** (1975), tècnica mixta sobre fusta de contraplacat. Col·lecció MACBA, Barcelona. En ella s'hi poden apreciar les diferents textures dels materials com la sorra, tela, pedres, pintura o el grafit del llapis.

5.2. Neofiguració pictòrica i Pop-Art

Enfront els corrents on dominava l'abstracció, va sorgir altres corrents que reivindicaven la figuració com a tret artístic definitori.

Neofiguració

La **Neofiguració** reivindicà de nou la figuració en les obres artístiques i destaquen artistes com:

- **Bacon**: creador d'espais angoixants on els personatges representats mostren situacions d'angoixa física i psíquicament.
- **Balthus**: amb obres d'adolescents en ambients burgesos
- Lucian **Freud**: amb retrats de models durament despullats davant el món mostrant com es troben de desvalguts davant el moment en que són pintats.

A l'esquerra, **Bacon**. **Innocenci X enmig d'una vedella escorxada** (1954), oli sobre tala. Art Institute of Chicago Museum, Chicago. En l'obra s'hi aprecia l'angoixa recreada per l'artista en un ambient clarament claustrofòbic. A la dreta, **Freud**, **Dempeus davant dels draps** (1988-1989), oli sobre tela. Tate Gallery, Londres.

Pop- Art

La nova recerca de la figuració però té el seu màxim exponent en el **Pop Art**. El nom d'aquests corrent l'encunyà el crític d'art Lawrence Alloway i l'emprà per designar l'art que sorgí a la dècada dels anys 50 fins els 70 paral·lelament a Londres i Nova York. Aquest art es caracteritzava per:

- Art inspirat en **productes populars de consum de masses**.
- **Marcat caràcter figuratiu** a partir de imatges relacionades amb el consum i de **fàcil comprensió** (a diferència de l'Expressionisme Abstracte).
- Els artistes es fixen en **models del seu propi món**. No els cal buscar models antics.
- Aquests **models sorgeixen del seu món amb una mirada irònica: còmics, revistes, retrats de personalitats famoses**,
- **Aplicació del color pla**, amb pocs matisos.
- Tècniques de producció serigrafiada (per tal d'incidir més en l'aspecte consumista de l'art).

Entre els màxims representants d'aquest moviment destaquen: **Andy Warhol** (màxim representant), **Lichtenstein**, **Rauschenberg**, **Johns**, **Wesselman**, **Oldenburg**, **Hockney** i **Segal**.

A Europa, hi destacà **Hamilton** i a Espanya **Arroyo**, **Genovés**, **l'Equip Realitat** i **l'Equip Crònica**, que a partir d'imatges d'origen fotogràfic o de la història de l'art descontextualitzades creaven noves representacions artístiques per criticar la repressió de la dictadura de Franco.

A l'esquerra, **Hockney. La gran capbussada** (1967) acrílic sobre tela. Tate Gallery, Londres. En ella s'hi veu expressada la solitud a partir de l'absència (cadira buida d'algú que s'ha capbussat). A la dreta, **Hamilton. Senzillament. Què és el que fa que les cases d'avui dia siguin tan diferents, tan atractives?**(1956). Kunsthalle, Tübingen.

A l'esquerra, Oldenburg: Llumins (1992), Barcelona. On veiem la representació a gran escala d'un objecte quotidià. A la dreta, Lichtenstein. Whaam (1963), acrílic sobre tela. National Gallery of Art, Washington, DC. On els protagonistes pertanyen al món del còmic.

A l'esquerra, Warhol. Sopa Campbell's (1965), acrílic i serigrafia sobre tela. Producció seriada present en diverses col·leccions i museus. A la dreta, també podem observar una obra de Warhol on representa un personatge famós, en aquest cas l'actriu Marilyn Monroe (1962).

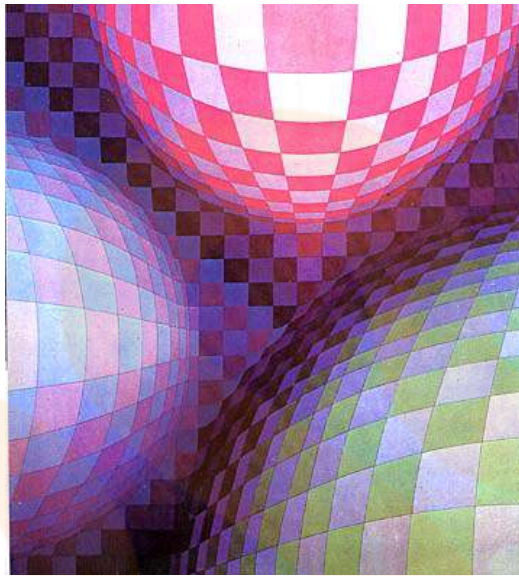
Coincidint cronològicament, trobem el **Nou realisme francès**. En alguns aspectes es pot equiparar a l'art Pop tot i que hi ha certes diferències. Així com el Pop-Art reflectia una visió positiva i agradable de la societat de consum, aquest corrent tenia un to crític molt més marcat fins arribar a representar els aspectes menys agradables del consumisme. Alguns dels autors a destacar en són Yves Klein i Armand Fernandez (Arman).

5.2. Abstracció geomètrica, Op-Art i Minimal Art

Juntament amb la pintura gestual que hem vist, va aparèixer un nou corrent la dècada de 1960: L'**abstracció geomètrica** o abstracció postpictòrica:

- Aquesta tendència **es va oposar a l'extrema subjectivitat de l'Expressionisme Abstracte**.
- Els colors i les formes pures busquen l'expressivitat. Ús de **formes geomètriques simples** i franges de colors plans (sense relleu) on la pinzellada era poc perceptible.
- Hi destaca **Frank Stella, Kenneth Noland o Ellsworth Nelly**.
- Proper a aquest corrent, en va sorgir una evolució del mateix. L'anomenat **Op-Art (optical art) o Art Cinètic** que creava moviment amb efectes visuals produïts per l'ull humà tot contrastant formes geomètriques i colors. Artistes com **Vasarely, Riley , Sempere o Alfaro** hi van participar. Hi ha una gran varietat d'obres dins aquest corrent. En podem trobar de bidimensionals o tridimensionals amb moviment real i amb motor. En segon lloc obres bidimensionals estàtiques (tot i amb efectes òptics) i en tercer lloc les bidimensionals o tridimensionals però en les que l'espectador s'hi ha de desplaçar per captar el moviment. Així com pictòricament destaca el nom de Vasarely en escultura cal citar Alexander Calder i els *stabile-mobile*.

Vasarely. Triond (1973), acrílic sobre tela. Galerie Denise René, París. En l'obra s'hi observen les formes geomètriques planes i cromàtiques de l'artista que juga amb els efectes produïts per l'ull humà.

També sorgí un corrent proper a l'abstracció geomètrica, que intentava crear obres tridimensionals , l'anomenat **art minimalista (Minimal Art)**:

- Negaven qualsevol referència al món figuratiu.
- Volien treballar amb l'espai i en l'espai amb els mínims elements possibles.
- Extrema senzillesa, es centraven en la geometria.
- Despersonalització de l'obra. Un exemple n'és el fet d'encarregar els materials de l'obra i únicament encarregar-se del muntatge.
- Destaquen: **Flavin, Judd, André, LeWitt i Serra**.
- Inicialment es va desenvolupar en escultura però es va ampliar a la resta de camps.

A l'esquerra, **Flavin. Sense títol. L'"innovador" de Wheeling Peachblow** (1968). Fluorescents i acer. Museum of Modern Art, Nova York. A la dreta, **Judd. Sense títol** (1968), metall policromat. Los Angeles Country Museum of Art, Los Angeles.

5.4.Hiperrealisme

A partir de 1968 i amb la recuperació de la figura com a element central de la pintura tot allunyant-se de la fredor de l'art d'altres corrents com la minimalista, sorgeix un nou corrent anomenat **Hiperrealisme**:

- Domini tècnic per part dels artistes, fet que permet crear il·lusionisme tot fent dubtar a l'espectador del que si veu és una pintura o fotografia.
- Molts artistes partien de la còpia fotogràfica per tal que l'obra fos el més semblant possible.
- Artistes hiperrealistes que destaquen són: Close, Nottingham, Estes i Hanson i De Andrea que destaquen per la creació de figures escultòriques que reproduïen moments quotidians de les persones.
- A Europa hi destacà el **Grup Zebra** a Alemanya i **Antonio López** a Espanya.

A l'esquerra, **Hanson. Carret de compra** (1970). Diversos materials: fibra de vidre, bronze, resina així com roba, cabell autèntic i altres accessoris que doten de realisme la figura de la col·lecció American Dream. A la dreta, **López García. Lavabo** (1967), oli sobre tela. Col·lecció particular, Nova York.

5.5. Art conceptual i Art povera

A la dècada dels 50, va haver-hi un nou canvi pel que fa al concepte d'art que s'havia entès fins el moment.

L'**art conceptual** es centrava en la idea que *una obra artística com a tal no és el que emociona l'espectador si no el concepte que representa i que percep, no l'objecte material*. **Kosuth** és un dels artistes que reflexiona sobre els diferents nivells de lectura d'una obra. En general les obres d'aquest corrent van ser totes antiacadèmiques i amb la intenció de fer reflexionar a l'espectador sobre diversos aspectes com el paper de l'artista, l'art comercial...

Van introduir-se paral·lelament innovacions en els suports tradicionals fins a fer-los desaparèixer (cavallet, escultura...). D'aquesta manera s'iniciava la creació dels esdeveniments "*happenings*" com a espectacle artístic així com les "*performances*" en les que a partir de "recreacions plàstiques" volia incitar la participació de l'espectador.

Altres variants que van sorgir foren les instal·lacions, el **Land art** (amb la manipulació del paisatge com a obra artística on destaquen Smithson o Goldsworthy), el **Body art** (on el cos forma part de la creació artística amb Brus o Mülh)

A l'esquerra, **Kosuth. Una i tres cadires** (1965) fusta, fotografia i plafó imprés. Museum of Modern Art, Nova York. A

l'esquerra, **Shigeko Kubota. Vagina painting** (1965) fotografia de la performance a la Perpetual Fluxest de Nova York.

Collecció de Fluxus de Gilbert i Lila Silverman., En ella s'hi plantegen qüestions com per quina raó els homes dominen el món artístic, quina diferència hi ha entre l'obra d'una dona i un home o si simplement és una qüestió sexual.

Als anys 80, van aparèixer noves formes com el vídeo art i la viodeperformance amb Nam Juna Paik o Andrea Fraser. Tot i que cada artista va seguir diferents variants, tots ells usaven l'art per crear conceptes propis. Així, trobem grups com el **Grup Gutai** i el **Grup Fluxus** o bé individualitats artístiques com el citat **Kosuth, Haacke, Beuys o Yoko Ono**.

Finalment sorgeix l'any 1967, acunyat pel crític Celant, l'**Art povera o art pobre**. Aquest art:

- Busca la bellesa dels materials que històricament no s'havien considerat nobles en el camp de les arts.
- Obres fetes amb materials pobres com sorra, pedres, vidres, branques...
- Intenten restar la fredor d'altres corrents.
- Destaquen artistes tals com **Pistoletto** o **Manzoni**.

Manzoni. Merda d'artista núm 047 (1961). Llauna i etiqueta. Collezione Attilio Codognato, Venècia. L'obra desprèn una forta crítica al consumisme artístic a partir del plantejament si tot allò que fa un artista és realment art.

5.6.Postmodernitat i altres tendències

A la dècada dels 80, com a reacció davant de l'art conceptual sorgeixen nous moviments que parteixen d'una base en comú d'ideologia postmoderna:

- **Neoexpressionisme** (nascut a Alemanya i desenvolupat també a EUA)
- **Transvanguardia** (la manifestació del moviment a Itàlia)

Trets en comú són:

- Es recupera la figuració expressiva tot donant noves interpretacions.
- Ús de suports molt grans
- intenció de tornar a treballar en base la bidimensionalitat del suport (cavallet)

Tot i això, cada corrent té els seus propis matisos:

- **Neoexpressionisme**: nascut a Alemanya, destaca per l'ús de nombrosos signes, figures de gammes cromàtiques així com colors intensos. Hi destaquen artistes com: **Kiefer** i **Baselitz** (caracteritzat per invertir els personatges dels seus quadres a mode provocatiu). A EUA podem trobar artistes de renom com Basquiat, Schnabel o Haring amb un llenguatge més propi.
- **Transvanguardia**: bàsicament es va desenvolupar a Itàlia. Amb diferents tècniques va treballar retrats, paisatges, temes mitològics...tot i això destaca per la barreja en alguns casos d'elements figuratius i abstractes. Hi destaquen: **Sandro Chia**, **Enzo Cucchi** i **Francisco Clemente**. Aquest corrent influència artistes com **Miquel Barceló** i **José Maria Sicília**.

A l'esquerra **Kiefer. Al pintor desconegut** (1983), oli, xilografia goma, laca, làtex i palla sobre tela. Carnegie Museum of Art, Pittsburgh (EUA). A la dreta, **Baselitz. Les noies de l'om III** (1981), Centre George Pompidou, París.

A partir dels anys 80 s'accelera la nova creació de tendències amb l'anomenat fenomen **Revival**. Dins dels moviments revival destaquen els moviments anomenat **Pattern & decoration**, el **Neominimalisme** (basat en l'abstracció geomètrica) o el **Neo-Pop** (relacionat amb el món del còmic, cinema o dibuixos animats).

Així doncs, als EUA, paral·lelament, moviments com l'**art marginal** que promovia artistes del món del grafiti com **Basquiat** o **Haring**. Aquest **art de carrer**, s'ha popularitzat a escala mundial amb artistes, entre d'altres, com **Banksy**, **Muelle** o **Aryz** (a Espanya). Altres artistes com **Koons** o **Hirts**, busquen la provocació amb noves formes d'art vinculades a grans galeries; i és que a partir d'aquest moment l'art ja no es pot desvincular de l'economia així com de les noves tecnologies fet que marcarà el concepte d'originalitat de l'obra així com els límits i el replantejament de l'art.

A l'esquerra, **Haring. Retrospectiva** (1989), en ella s'h observa la influència del món del còmic. A la dreta, **Koons. Puppy** (1992), flors, terra, fusta i ceràmica. Bilbao En ella s'hi aprecia la provocació a partir de l'art kitsch que trenca amb l'art tradicional.

Altres tendències: art digital

A finals del segle XX i principis del XIX i com a conseqüència de les noves tecnologies sorgeix el **Vídeo Art**, en el que el vídeo passa a tenir una finalitat artística.

Les bases d'aquest moviment les trobem en Nam June Paik, coreà, i l'alemany Wolf Vostell que posaven en qüestió el paper de l'espectador enfront el món de la comunicació, icones televisives.... Dins aquest corrent hi podem diferenciar:

Vídeo acció :performance, body-art, land-art)

Vídeo experimental (amb suport videogràfic, vídeo-instal·lacions...)

Entre els artistes més destacats trobem: **Viola, Hill o els catalans Muntadas i Torres.**

En les següents pàgines webs podeu visualitzar art dels moviments de les Segones Avantguardes:

Llistat pàgines web art sobre les Segones Avantguardes:

- [Guggenheim Museum de Nova York](#)
- [Metropolitan Museum de Nova York](#)
- [Museu d'Art Contemporani de Barcelona](#)
- [Museo Centro de Arte Reina Sofía de Madrid](#)
- [Centre Pompidou de París](#)

